בחברון מלך שבע שנים ושמה חדשים. מדהכא משמע להו ובמיכל קרא לא משמע להו ס"מ לא היה מלכותו שלימה שנעטרע מותן ו' חדשים: ס"ג **אחר נחיי נגך אני מודיע** ולא גרסינן לך: **כ"ד רנגות.** בין תפלה תחנה ורנה אימא כ"ד: **ויגך אליעב דמשק להילא חול: שוחטת.** מגמשמ משמע בלא נגיעה כעין מותה שלומעין קלמעיס"ס בלעו"ז ועל ידי מותה אבן העמיד עוגלים של ירבעם בחויר: **רבנן דחה מקמיה.** התלמידים דחה מיפיכתו של אליעב: **לר ממנו.** מכלל דעד המידנא לא הוה לר: **הוחל וקח.** השבע שאליעב שלחך: **ויפלר בו.** גמזי: **העמ לקחת את הכסף והכגדים וגו'.** שמעה דבריס קל משיב בהמי קרא: **וגחזי מי שקל כולי האי.** מנעמן כסף וכגדים הוא דשקל דכתיב ויגר ככריס וגו': **חומה שעה.** היה אליעב עוסק בפרק שמונה שרציס אמר לו הגיע עת ליטול שכר פרק שמונה שרציס שעסקתי וכו' ולהכי כתב בהמי קרא שמעה דבריס כנגד חומו פרק בלומר בכסף וכגדים שקבלת ממנו מנעמן שבור אתה לקנות דבריס הללו להיותם לך שכר שמונה שרציס:ג **יגר.** תמותו מס מרחיקה ממנו לגמרי ממעט ישיבת עולם ומס מקרבה לגמרי בא לידי ליסור שלימו יכול לכבוש יגרו מדבר עבירה: **תיוק ותפה.** דעתן קלה ומס תדאה חומס מוטרדן מן העולם: **חלה.** חל. חליו תרי. משל ימות בו תלת: **בעת רחמי דלהוי חולנתא.** כדי שיהא פנתי לבניו לבא כל אחד ואחד ממקומו להיות עליו בשעת מיתה שכיון שרואין שאפל למטה יודעין שימות ומתקבלין ובמין: **מפפת.** מתרפא: **מתני' נא יהון רוחי נא דין ונא רוח.** שלין עומדין בדין ומין להס רוח להיות עס הלדיקים שיש להס חלק: **ויפץ ה' חומס ומשם הפיצם.** ויפץ] בעולם הזה ומשם הפיצם בעולם הבא: **ואנו ואלו.** מנשי דור המבול ומנשי סדום ועמלת פליג ר' נחמיה:

רשעים

בחברון מלך שבע שנים ובירושלים מלך שלשים ושלש שנים וכתיב [1]**בחברון מלך על יהודה שבע שנים וששה חדשים** וגו' **והני ששה חדשים לא קחשיב ש"מ נצטרע** [ו]**אמר לפניו רבש"ע** מחול לי על **אותו עון מחול לך** [2]**עשה עמי אות לטובה ויראו שונאי ויבושו כי אתה ה' עזרתני ונחמתני א"ל בחייך איני מודיע אבל אני מודיע בחיי שלמה בנך** [3]**בשעה שבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכנים ארון לבית קדשי הקדשים דבקו שערים זה בזה אמר עשרים וארבעה רננות ולא נענה אמר** [3]**שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור ה' גבור מלחמה ונאמר** [4]**שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד וגו' ולא נענה כיון שאמר** [5]**ה' אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דויד עבדך מיד נענה באותה שעה נהפכו פני שונאי דוד בשולי קדירה וידעו כל ישראל שמחל לו הקב"ה על אותו העון גחזי דכתיב** [ו]**וילך אלישע דמשק להיכא אזל** [7]**א"ר יוחנן שהלך להחזיר גחזי בתשובה ולא חזר אמר לו חזור בך אמר לו כך מקובלני ממך** [8]**א"ר החוטא ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה מאי עבד איכא דאמרי אבן שואבת תלה לחטאת ירבעם והעמידה בין שמים לארץ ואיכא דאמרי שם חקק בפיה והיתה מכרזת ואומרת אנכי ולא יהיה לך וא"ד רבנן דחה מקמיה שנאמר** [7]**ויאמרו בני הנביאים אל אלישע הנה [נא] המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו מכלל דעד השתא לא הוו (פיישי) [צר]** [9]**תנו רבנן לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת לא כאלישע שדחפו לגחזי בשתי ידים** [7] **גחזי דכתיב** [8]**ויאמר נעמן הואל** [ח]**וקח ככרים (ויפצר) [ויפרץ] בו ויצר ככרים כסף וגו' ויאמר אליו אלישע מאין גחזי ויאמר לא הלך עבדך אנה ואנה ויאמר אליו לא לבי הלך כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות ומי שקל כולי האי כסף ובגדים הוא דשקל אמר רבי יצחק באותה שעה היה אלישע יושב ודורש בשמונה שרצים נעמן שר צבא מלך ארם היה מצורע אמרה ליה ההיא רביתא דאישתבאי מארעא ישראל אי אזלת לגבי אלישע מסי לך כי אתא א"ל זיל טבול בירדן א"ל אחוכי קא מחייכת בי אמרי ליה הנהו דהוו בהדיה מאי נפקא לך מינה זיל נסי אזל ומבל בירדנא ואיתסי אתא אייתי ליה כל הני דנקיט לא צבי לקבולי מיניה גחזי איפטר מקמיה אלישע אזל שקל מאי דשקל ואפקיד כי אתא חזייה אלישע לצרעת דהוה פרחא עילויה רישיה א"ל רשע הגיע עת ליטול שכר שמנה שרצים וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך עד עולם ויצא מלפניו מצורע כשלג:** [9]**וארבעה אנשים היו מצורעים פתח השער אמר ר' יוחנן גחזי ושלשה בניו:** [ט]**רבי יהושע בן פרחיה מאי הוא כדקטלינהו ינאי מלכא לרבנן אזל רבי יהושע בן פרחיה ויישו לאלכסנדריא של מצרים כי הוה שלמא שלח לי' שמעון בן שטח מיני ירושלים עיר הקודש ליכי אלכסנדריא של מצרים אחותי בעלי שרוי בתוכך ואנכי יושבת שוממה קם אתא ואתרמי לי' ההוא אושפיזא עבדו לי' יקרא טובא אמר כמה יפה אכסניא זו אמר לי' רבי עיניה טרוטות אמר לי' רשע בכך אתה עוסק אפיק ארבע מאה שיפורי ושמתיה אתא לקמיה כמה זמנין אמר לי' קבלן לא הוה קא משגח ביה יומא חד הוה קא קרי קריאת שמע אתא לקמיה סבר לקבולי אחוי לי' בידיה הוא סבר מידחא דחי לי' אזל זקף לבינתא והשתחוה לה אמר ליה הדר בך אמר ליה כך מקובלני ממך כל החוטא ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה** [י] **ואמר מר ישו הנוצרי כישף והסית והדיח את ישראל** [י]**: תניא** [ו]**א"ר שמעון בן אלעזר יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת** [מ]**ת"ר ג' חלאים חלה אלישע אחד שגירה דוביס בתינוקות ואחד שדחפו לגחזי בשתי ידים ואחד שמת בו [שנא']** [10]**ואלישע חלה את חליו וגו'** [י]**עד אברהם לא היה זקנה כל דחזי לאברהם אמר האי יצחק כל דחזי ליצחק אמר האי אברהם** [י]**בעא אברהם רחמי דליהוי ליה זקנה שנאמר** [11]**ואברהם זקן בא בימים עד יעקב לא הוה חולשא בעא רחמי והוה חולשא שנאמר** [12]**ויאמר ליוסף הנה אביך חולה עד אלישע לא הוה איניש חליש** [פ]**דמיתפח ואתא אלישע ובעא רחמי ואיתפח שנא' ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו** [פ]**: מתני' דור המבול אין להם חלק לעוה"ב ואין עומדין בדין שנא'** [13]**לא ידון רוחי באדם לעולם לא דין ולא רוח דור הפלגה אין להם חלק לעולם הבא שנאמר** [14]**ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ** [פ]**(וכתיב ומשם הפיצם) ויפץ ה' אותם בעוה"ז ומשם הפיצם ה' לעולם הבא אנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא שנא'** [15]**ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד רעים בעולם הזה וחטאים לעולם הבא אבל עומדין בדין ר' נחמיה אומר אלו ואלו אין עומדין בדין שנאמר** [16]**על כן לא יקומו רשעים**

לב א מיי' פ"ד מהל' תשובה הלכה ג:

תורה אור השלם

1. בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ עַל יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה:
שמואל ב ה ה
2. עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ כִּי אַתָּה יְיָ עֲזַרְתָּנִי וְנִחַמְתָּנִי: תהלים פו יז
3 שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה:
תהלים כד ז-ח
4 שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:
תהלים כד ט-י
5. יְיָ אֱלֹהַי אֵל תָּשֵׁב פָּנֵי מְשִׁיחֶךָ זָכְרָה לְחַסְדֵי דָוִיד עַבְדֶּךָ:
דברי הימים ב ו מב
6. וַיָּבֹא אֱלִישָׁע דַּמֶּשֶׂק וּבֶן הֲדַד מֶלֶךְ אֲרָם חֹלֶה וַיֻּגַּד לוֹ לֵאמֹר בָּא אִישׁ הָאֱלֹהִים עַד הֵנָּה:
מלכים ב ח ז
7. וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי הַנְּבִיאִים אֶל אֱלִישָׁע הִנֵּה נָא הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים שָׁם לְפָנֶיךָ צַר מִמֶּנּוּ: מלכים ב ו א
8. וַיֹּאמֶר נַעֲמָן הוֹאֵל קַח כִּכָּרַיִם וַיִּפְרָץ בּוֹ וַיִּצֹר כִּכָּרַיִם כֶּסֶף בִּשְׁנֵי חֲרִיטִים וּשְׁתֵּי חֲלִפוֹת בְּגָדִים וַיִּתֵּן אֶל שְׁנֵי נְעָרָיו וַיִּשְׂאוּ לְפָנָיו: וַיָּבֹא אֶל הָעֹפֶל וַיִּקַּח מֵיָדָם וַיִּסְפֹּךְ בַּבָּיִת וַיְשַׁלַּח אֶת הָאֲנָשִׁים וַיֵּלֵכוּ: וְהוּא בָא וַיַּעֲמֹד אֶל אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱלִישָׁע מֵאַיִן גֵּחֲזִי וַיֹּאמֶר לֹא הָלַךְ עַבְדְּךָ אָנָה וָאָנָה: וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא לִבִּי הָלַךְ כַּאֲשֶׁר הָפַךְ אִישׁ מֵעַל מֶרְכַּבְתּוֹ לִקְרָאתֶךָ הֵעֵת לָקַחַת אֶת הַכֶּסֶף וְלָקַחַת בְּגָדִים וְזֵיתִים וּכְרָמִים וְצֹאן וּבָקָר וַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת: וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק בָּךְ וּבְזַרְעֶךָ לְעוֹלָם וַיֵּצֵא מִלְּפָנָיו מְצֹרָע כַּשָּׁלֶג:
מלכים ב ה כג-כז
9. וְאַרְבָּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מְצֹרָעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד מָתְנוּ: מלכים ב ז ג
10. וְאֱלִישָׁע חָלָה אֶת חָלְיוֹ אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ וְיֹרֶד אֵלָיו יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֵּבְךְּ עַל פָּנָיו וַיֹּאמֶר אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו: מלכים ב יג יד
11. וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיְיָ בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל:
בראשית כד א
12. וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חֹלֶה וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת מְנַשֶּׁה וְאֶת אֶפְרָיִם: בראשית מח א
13. וַיֹּאמֶר יְיָ לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה: בראשית ו ג
14. וַיָּפֶץ יְיָ אֹתָם מִשָּׁם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וַיַּחְדְּלוּ לִבְנֹת הָעִיר: בראשית יא ח
15. וְאַנְשֵׁי סְדֹם רָעִים וְחַטָּאִים לַיְיָ מְאֹד: בראשית יג יג
16. עַל כֵּן לֹא יָקֻמוּ רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים בַּעֲדַת צַדִּיקִים: תהלים א ה

לעזי רש"י

קלאמניס"ה [ימנ"ט]. מגנט, אבן-שואבת.

מוסף רש"י

מחול לי על אותו עון. דנת שבת (שבת ל.). דבקו שערים. של בית קדשי הקדשים (שם) שדבקו מאליהן, שכלה הקב"ה להכניס אלמה לידי כך שיהא מוכיר שם דוד תמיד ויפתחהו כדי להודיע לכל שהעולם שמחל עון של דוד שנאמר שלמה, אלמא כ"ד רנגות לתפעית (מוק"ט ט. מכת"י וכעי"ז שבת שם). **שונאי דוד.** משפחת שאול, שמעי וכיוצא בו (שבת שם). **החוטא ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה.** שלא יהא הוא וקטן כולהו רבנן גדול היה וקטן כולהו רבנן במסכת קידושין [שם]: **אבן שואבת.** שמגנסת את המסכת מן המלן ומעמידתו בשויר, וע"י שהוא מבן המעמיד את העגלים של יבבעם בשהוא מקרב את העגלים זה אל זה (מ"ב מ'), וגו' ועיי רש"י (שם) ד"ה אבן שואבת). **רבנן דחה מקמיה.** דוחה היה את התלמידים מפני שהיא כשהיה משמש לפניו, דכתיב לגחזי שפיכת ממנו [שם] והוא לא היה כדת: **מחול לי.** מחל לי: **עשה עמי אות לטובה.** שיהא כשיכיו בינו ובין בנו (ב"מ פז.). **בעא אברהם רחמי.** כדי שיכיו בינו ובין בנו (סוטה מז.). **בעא רחמי והוה חולשא.** שיחלה מדם לפני מותו ויוכה לניחו (שם). **ואתפח.** ומתרפא (שם).

נו (אבות פ"ה מי"ח). **אבן שואבת.** שמגנסת את המסכת מן המלן ומעמידתו בשויר, וע"י שהוא מבן המעמיד את העגלים של יבבעם בשהוא מקרב את העגלים זה אל זה (סוטה מז.). **רבנן דחה מקמיה.** דוחה היה את התלמידים מפני שהיא כשהיה משמש לפניו, דכתיב לגחזי שפיכת ממנו [שם] והוא לא היה כדת: **מחול לי.** מחל לי: **עשה עמי אות לטובה.** שיהא כשיכיו בינו ובין בנו (ב"מ פז.). **בעא אברהם רחמי.** כדי שיכיו בינו ובין בנו (סוטה מז.). **בעא רחמי והוה חולשא.** שיחלה מדם לפני מותו ויוכה לניחו (שם). **ואתפח.** ומתרפא (שם).